

УДК 811.111'243:37.013.3(4)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/95-3-33>

Вікторія ШАБУНІНА,
orcid.org/0000-0002-8818-1541
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов історичного та філософського факультетів
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна) vshabunina@gmail.com

Оксана ЛАБЕНКО,
orcid.org/0000-0002-5335-3331
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов історичного та філософського факультетів
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна) o.v.labenko@gmail.com

Анна ГОРБАЧЕНКО,
orcid.org/0000-0002-0516-8107
асистент кафедри іноземних мов факультетів психології та соціології
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна) anna.gorbachenko2009@gmail.com

РОЗВИТОК МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У сучасних умовах глобалізації міжкультурна компетентність (далі – МК) є одним із важливих чинників ефективного навчання іноземних мов і професійної комунікації. Актуальність проблеми зумовлена зростанням потреби у формуванні здатності здобувачів освіти до результативної взаємодії з представниками різних культур.

Метою статті є аналіз сутності й значення міжкультурної компетентності в процесі навчання іноземних мов, а також визначення ефективних підходів і педагогічних умов її формування в освітньому процесі.

У дослідженні застосовано теоретичні методи аналізу, синтезу, абстрагування, а також індуктивний і дедуктивний підходи.

Результати дослідження полягають в уточненні змісту поняття міжкультурної компетентності та обґрунтуванні її ролі в іншомовній освіті. З'ясовано, що структура МК є багатовимірною та охоплює когнітивний компонент, який передбачає знання культурних норм, традицій, цінностей та соціальних особливостей носіїв мови; комунікативний компонент, пов'язаний зі здатністю ефективно здійснювати іншомовне спілкування; афективний компонент, що стосується толерантності, емпатії та відкритості до культурного різноманіття; поведінковий компонент, який забезпечує адекватну реакцію й відповідну модель поведінки в міжкультурних ситуаціях; а також соціокультурний компонент, що передбачає усвідомлення соціальних ролей і норм взаємодії в іншомовному середовищі. Аналіз основних методів і підходів до формування міжкультурної компетентності засвідчив важливість поєднання комунікативного й міжкультурного підходів із проєктним методом, методом аналізу ситуацій, а також інтерактивними формами роботи. Доведено, що використання таких методів сприяє розвитку не лише мовних умінь, а й міжкультурної чутливості, соціальної гнучкості та готовності до продуктивної взаємодії в багатокультурному середовищі. Окреслено практичні шляхи інтеграції міжкультурної компетентності в освітній процес, що передбачають використання автентичних матеріалів, цифрових ресурсів та онлайн-взаємодії.

У висновках наголошено на доцільності системного переосмислення організації освітнього процесу з метою створення умов для цілісного формування міжкультурної компетентності здобувачів освіти.

Ключові слова: міжкультурна взаємодія, мовна освіта, комунікація, культурна толерантність, освітні технології, навчальні методи, соціокультурні аспекти, критичне мислення, інтерактивність, глобалізація.

Viktoriiа SHABUNINA,

orcid.org/0000-0002-8818-1541

PhD in Law, Associate Professor;

*Associate Professor at the Department of Foreign Languages for the Faculties of History and Philosophy
Educational and Scientific Institute of Philology of the Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Kyiv, Ukraine) vshabunina@gmail.com*

Oksana LABENKO,

orcid.org/0000-0002-5335-3331

PhD in General Linguistics, Associate Professor;

*Associate Professor at the Department of Foreign Languages for the Faculties of History and Philosophy
Educational and Scientific Institute of Philology of the Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Kyiv, Ukraine) o.v.labenko@gmail.com*

Anna HORBACHENKO,

orcid.org/0000-0002-0516-8107

*Assistant at the Department of Foreign Languages for Faculties of Psychology and Sociology
Educational and Scientific Institute of Philology of the Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Kyiv, Ukraine) anna.gorbachenko2009@gmail.com*

DEVELOPMENT OF INTERCULTURAL COMPETENCE IN THE PROCESS OF LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN A GLOBALIZED SOCIETY

In today's globalized world, intercultural competence (hereinafter referred to as IC) is one of the key factors in effective foreign language learning and professional communication. The relevance of the issue is due to the growing need to develop students' ability to interact effectively with representatives of different cultures.

The purpose of the article is to analyze the essence and significance of intercultural competence in the process of foreign language learning, as well as to identify effective approaches and pedagogical conditions for its formation in the educational process.

The study uses theoretical methods of analysis, synthesis, abstraction, as well as inductive and deductive approaches.

The results of the study clarify the meaning of intercultural competence and justify its role in foreign language education. It has been established that the structure of IC is multidimensional and includes a cognitive component, which involves knowledge of cultural norms, traditions, values, and social characteristics of native speakers; a communicative component, related to the ability to effectively communicate in a foreign language; an affective component related to tolerance, empathy, and openness to cultural diversity; a behavioral component that ensures an adequate response and appropriate behavior in intercultural situations; and a sociocultural component that involves awareness of social roles and norms of interaction in a foreign language environment. The analysis of the key methods and approaches to the formation of intercultural competence has demonstrated the importance of combining communicative and intercultural approaches with project-based learning, the situation analysis method, and interactive forms of work. It has been proven that the use of such methods contributes to the development not only of language skills, but also of intercultural sensitivity, social flexibility, and readiness for productive interaction in a multicultural environment. As a result of the study, practical ways of integrating intercultural competence into the educational process have been outlined, involving the use of authentic materials, digital resources, and online interaction.

The conclusions emphasize the advisability of a systematic rethinking of the organization of the educational process in order to create conditions for the holistic formation of intercultural competence among students.

Key words: *intercultural interaction, language education, communication, cultural tolerance, educational technologies, teaching methods, sociocultural aspects, critical thinking, interactivity, globalization.*

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому суспільстві іноземна мова вже не сприймається виключно як засіб комунікації та набуває функції трансляції соціокультурних цінностей, норм і комунікативних практик. Відповідно, зростає потреба в цілеспрямованому розвитку МК у процесі навчання іноземних мов. Недостатня увага до міжкультурного виміру іншомовної підготовки може призводити до комунікативних непорозумінь, зниження ефективності професій-

ної та соціальної взаємодії, що зумовлює практичну значущість порушеної проблеми.

Міжкультурна компетентність забезпечує формування когнітивних, емоційно-ціннісних і поведінкових складників мовної діяльності, які визначають успішність взаємодії в різноманітних соціокультурних контекстах. Водночас у науково-педагогічному дискурсі залишається нерозв'язаним питання оптимальних методів і педагогічних підходів, здатних забезпечити ефек-

тивне поєднання мовного навчання з розвитком культурного й соціального досвіду здобувачів освіти. Це актуалізує потребу в комплексному дослідженні, що враховує сучасні освітні тенденції, потенціал цифрових ресурсів та інтерактивні практики навчання.

Актуальність проблеми визначається не лише вимогами глобального ринку праці та активізацією міжнародної взаємодії, а й необхідністю формування в здобувачів освіти здатності до критичного мислення, толерантного ставлення до культурного різноманіття та адаптивності в різних соціокультурних ситуаціях.

Отже, дослідження можливостей інтеграції міжкультурної компетентності в освітній процес сприяє ефективному поєднанню теоретичних знань із практичними навичками, що має важливе значення як для розвитку лінгвістичної та педагогічної науки, так і для підготовки конкурентоспроможних фахівців у контексті сучасного глобалізованого світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток міжкультурної компетентності в процесі навчання іноземних мов у глобалізованому суспільстві є актуальним напрямом сучасної педагогічної науки та предметом уваги дослідників у різних країнах. Аналіз наукових джерел дає змогу виявити провідні тенденції, методологічні підходи й практичні інструменти формування цієї компетентності в освітньому процесі, а також окреслити наукові прогалини, подальше осмислення яких є необхідним для підвищення ефективності іноземної підготовки.

Зокрема, Г. Середя підкреслює, що формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців є складною міждисциплінарною проблемою, яка поєднує лінгвістичні та культурно-антропологічні аспекти. Авторка наголошує на необхідності інтеграції в освітні програми дисциплін з основ міжкультурної компетентності, теорії дискурсу та аргументації, що спрямовано на підготовку випускників, здатних поєднувати власну культурну ідентичність з ефективною міжкультурною взаємодією (Середя, 2022).

Науковці М. Долженко, П. Волобуєва та І. Герченева доводять, що ефективно навчання майбутніх фахівців міжнародного рівня ділової іноземної мови є неможливим без одночасного розвитку мовних навичок і міжкультурної компетентності. Дослідники акцентують на необхідності подолання комунікативних труднощів, що виникають унаслідок культурних і ментальних відмінностей, а також на інтеграції кроскультурних знань у професійну діяльність, що сприяє успішній взаємодії в міжнародному середовищі (Долженко та ін., 2023).

На культурологічний потенціал змісту іноземної освіти, у межах якого міжкультурний аспект є окремим складником комунікативної компетентності, звертає увагу О. Пасічник. Автор підкреслює значення принципу «діалогу культур», що створює умови для осмислення культурного різноманіття іноземного простору та формування культурної ідентичності здобувачів освіти (Пасічник, 2021).

Науковиця С. Ачієнг акцентує, що процес опанування іноземних мов у закладах вищої освіти виходить за межі суто мовної підготовки й передбачає формування міжкультурної компетентності не лише в здобувачів освіти, а й у викладачів. Це забезпечує ефективну взаємодію в мультикультурному середовищі, глибше розуміння інших культур і зумовлює потребу в спеціалізованій підготовці, постійному професійному розвитку та інтеграції міжкультурної компетентності в освітні програми (Achieng, 2023).

Дослідники О. Ігнатова, Л. Дробаха-Сімонова та Д. Матіюк демонструють, що рівень сформованості міжкультурної компетентності українських здобувачів освіти, які навчаються за кордоном, є варіативним і залежить від особливостей їхнього попереднього досвіду. Порівняльний аналіз виявляє як спільні риси, так і відмінності, що підтверджено кількісними методами, зокрема анкетуванням і статистичним ранжуванням (Ihnatova et al., 2024).

Потенціал дистанційного навчання іноземних мов у розвитку міжкультурної компетентності вивчає Т. Гарлицька. Авторка зазначає, що синхронні й асинхронні інструменти, мультимедійні ресурси та онлайн-курси створюють гнучкі умови для опрацювання автентичних матеріалів і розвитку комунікативних умінь (Гарлицька, 2023).

Науковиця З. Хало підкреслює, що розвиток міжкультурної компетентності є невіддільною частиною формування іноземної компетентності здобувачів освіти. Інтеграція соціокультурного й комунікативного компонентів дозволяє готувати фахівців до участі в міжкультурному діалозі, формуючи комунікабельність, толерантність і професійну мобільність учасників освітнього процесу (Khalo, 2021).

Дослідники Т. Валюкевич, Н. Строєнко та А. Катрич доводять, що міжкультурне навчання в процесі вивчення англійської мови сприяє формуванню здатності адаптуватися до різних культурних середовищ, усвідомлювати культурні відмінності та ефективно взаємодіяти з представниками інших культур через практичне використання мовних структур у реальних комунікативних ситуаціях (Валюкевич та ін., 2024).

Значення формування міжкультурної й транскультурної компетентностей, що дає змогу здобувачам усвідомлювати власну культуру та культуру партнерів, запобігати конфліктам і вибудовувати ефективну поведінку в спілкуванні на основі цінностей різних культур, підкреслюють М. Воробель, О. Романчук та Н. Юрко (Воробель та ін., 2021).

Науковці М. Мальченко та Л. Борова зазначають, що ефективне формування міжкультурної компетентності потребує модернізації професійного змісту навчання, упровадження інноваційних технологій і реалізації принципів мультикультуралізму та діалогу культур, що сприяє підвищенню рівня толерантності й поваги до культурної спадщини інших країн (Мальченко, Борова, 2023).

Отже, аналіз наукових джерел свідчить, що розвиток міжкультурної компетентності в навчанні іноземних мов є багатовимірним процесом, який поєднує мовні, соціокультурні та професійні компоненти. Водночас у науковій літературі зберігаються прогалини, зокрема недостатня увага до системного поєднання дистанційних технологій із міжкультурними практиками та відсутність комплексних моделей оцінювання рівня сформованості цієї компетентності. У межах цього дослідження передбачено розроблення інтегрованих підходів до формування міжкультурної компетентності в сучасному освітньому процесі, що забезпечує ефективне поєднання мовної та культурної підготовки здобувачів освіти.

Метою статті є аналіз сутності й значення МК у процесі навчання іноземних мов у глобалізованому суспільстві, а також визначення ефективних підходів та умов її формування в освітньому процесі.

Завдання статті:

1) розкрити поняття МК та обґрунтувати її роль у навчанні іноземних мов у сучасному глобалізованому суспільстві;

2) проаналізувати основні методи, підходи та педагогічні умови формування МК в процесі навчання іноземних мов;

3) визначити практичні шляхи інтеграції МК в освітній процес для підвищення ефективності іншомовної підготовки здобувачів освіти.

Виклад основного матеріалу. Функціонування сучасного глобалізованого суспільства характеризується інтенсивною міжкультурною взаємодією, що закономірно підвищує роль МК у системі іншомовної освіти. У таких умовах навчання іноземних мов розглядається не лише як процес опанування мовних засобів, а як цілісне формування здатності до ефективної комунікації з урахуванням культурного контексту, соціальних норм і ціннісних орієнтацій носіїв мови. З огляду на це, розвиток міжкультурної компетентності є необхідною передумовою успішної соціальної й професійної інтеграції здобувачів освіти та водночас чинником підвищення ефективності іншомовної підготовки.

У науковому дискурсі МК розглядається як багатовимірне утворення, що забезпечує готовність особистості до ефективної взаємодії в іншомовному та іншокультурному середовищі. Її структура охоплює взаємопов'язані компоненти, кожен із яких виконує специфічну функцію в процесі міжкультурного спілкування, що узагальнено представлено в таблиці 1. Аналіз цих складників дає змогу глибше зрозуміти механізми формування МК у процесі навчання іноземних мов.

Отже, МК постає як цілісне утворення, у якому провідним є когнітивний компонент, що забезпечує засвоєння знань про культурні норми, традиції, цінності, історичні та соціальні особливості інших народів. Саме ці знання створюють підґрунтя для адекватного сприйняття мовленнєвих і

Таблиця 1

Сутність МК та її роль у навчанні іноземних мов

Компонент МК	Зміст компонента	Роль у навчанні іноземних мов
Когнітивний	Знання культурних норм, традицій, цінностей, історії та соціальних особливостей інших народів	Сприяє правильному розумінню мовленнєвих і немовленнєвих проявів іншої культури
Комунікативний	Уміння ефективно спілкуватися з представниками інших культур	Забезпечує успішну міжкультурну взаємодію іноземною мовою
Афективний	Толерантність, емпатія, відкритість до культурного різноманіття	Формує позитивне ставлення до носіїв інших мов і культур
Поведінковий	Здатність адекватно діяти в міжкультурних ситуаціях	Допомагає уникати комунікативних труднощів і непорозумінь
Соціокультурний	Усвідомлення соціальних ролей і норм поведінки в іншомовному середовищі	Підвищує ефективність адаптації до іншомовного та іншокультурного середовища

Джерело: створено авторами на основі (Ігнатова, 2024: 5; Maloivan, Dyrda, 2025: 2; Матвієнко, Цзін, 2025: 98; Бондар, 2024: 25; Kotar, Dzburylo, 2024: 51; Свиридюк, 2024: 28).

немовленнєвих проявів іншої культури, оскільки навіть формально правильне мовлення без урахування культурного контексту може втрачати комунікативну доцільність і призводити до непорозумінь. Усвідомлення культурного контексту, відповідно, визначає якість міжкультурної взаємодії та сприяє досягненню взаєморозуміння між співрозмовниками (Ігнатова, 2024: 5).

На основі когнітивного складника формується комунікативний вимір МК, який виявляється в здатності ефективно здійснювати спілкування з представниками інших культур іноземною мовою (Maloivan, Dyrda, 2025: 2). Така здатність набуває особливого значення в умовах розширення міжнародних контактів, оскільки вимагає не лише мовної правильності, а й гнучкості у виборі комунікативних стратегій з урахуванням культурної специфіки співрозмовника. Адаптація мовленнєвої поведінки до відповідних соціокультурних норм сприяє запобіганню конфліктним ситуаціям і забезпечує ефективність взаємодії.

Водночас МК неможлива без афективного компонента, який визначає емоційно-ціннісне ставлення до культурного різноманіття (Матвієнко, Цзін, 2025: 98). Сформованість толерантності, емпатії та відкритості створює сприятливі умови для навчання й спілкування, сприяючи позитивному сприйняттю носіїв інших мов і культур (Бондар, 2024: 25). Такий внутрішній настрій підвищує чутливість до культурних відмінностей і поглиблює розуміння іноземного мовлення як носія певної культури.

Реалізація зазначених компонентів у практичній площині знаходить відображення в поведінковому аспекті МК, який забезпечує здатність адекватно діяти в конкретних міжкультурних ситуаціях (Komar, Dzhurylo, 2024: 51). Гнучке коригування власної поведінки відповідно до культурних очікувань партнерів по спілкуванню дозволяє зменшити ймовірність комунікативних перешкод і підвищити загальну якість взаємодії в іноземному середовищі. У цьому контексті особливої ваги набуває соціокультурний компонент, пов'язаний з усвідомленням соціальних ролей і норм поведінки, що регулюють комунікацію в іншій культурі та сприяють успішній адаптації в іноземному й інокультурному просторі (Свириднок, 2024: 28).

Таким чином, МК у процесі навчання іноземних мов розглядається як цілісна й динамічна система, що забезпечує не лише поглиблення змісту іноземної освіти, а й формує підґрунтя для ефективної комунікації в багатокультурному просторі сучасного глобалізованого суспільства. Її розвиток зумовлює необхідність цілеспрямованого добору таких методів і підходів навчання, які б сприяли інтеграції мовного та культурного компонентів і забезпечували практичну спрямованість освітнього процесу.

У формуванні МК особливого значення набуває поєднання різних методичних підходів і педагогічних умов, що дозволяє створити освітнє середовище, орієнтоване на реальну міжкультурну взаємодію (табл. 2).

Таблиця 2

Методи, підходи та педагогічні умови формування МК у процесі навчання іноземних мов

Підхід / метод	Коротка характеристика	Педагогічні умови реалізації	Вплив на формування МК
Комунікативний підхід	Орієнтація на реальне іноземне спілкування	Створення мовленнєвого середовища, використання автентичних матеріалів	Розвиває комунікативні та соціокультурні навички
Міжкультурний підхід	Інтеграція культурного компонента в зміст навчання	Порівняльний аналіз культур, міжкультурний діалог	Формує здатність розуміти та поважати культурні відмінності
Проектний метод	Виконання міжкультурних проєктів	Самостійна та групова робота, співпраця	Сприяє розвитку когнітивного й поведінкового компонентів
Метод ситуацій	Аналіз реальних міжкультурних ситуацій	Проблемне навчання, дискусії	Формує навички адекватної поведінки в міжкультурному середовищі
Інтерактивні методи	Рольові ігри, дебати, симуляції	Активна участь здобувачів освіти	Розвиває емпатію, толерантність, соціальні навички
Використання інформаційно-комунікаційних технологій	Онлайн-спілкування, мультимедійні ресурси	Доступ до міжнародних платформ, цифрова грамотність	Забезпечує автентичний міжкультурний досвід

Джерело: створено авторами на основі (Кочмар, Поченюк, 2024: 20; Томашевська, 2023: 22; Холод, 2022: 134; Гудима, 2025: 45).

Аналіз даних таблиці 2 показує, що результативне формування МК у викладанні іноземних мов забезпечується інтеграцією взаємопідсилювальних методичних підходів. Орієнтація навчання на реальне іншомовне спілкування передбачає створення мовленнєвого середовища, у якому здобувачі освіти мають можливість працювати з автентичними матеріалами та використовувати мову як засіб живої комунікації (Кочмар, Поченюк, 2024: 20). У таких умовах формуються не лише мовні вміння, а й соціокультурні навички, що забезпечують ефективність міжкультурної взаємодії.

Інтеграція культурного виміру в зміст навчання поглиблює розуміння мови як носія певної культури та сприяє усвідомленню її контекстуальної зумовленості. Застосування порівняльного аналізу культурних явищ і організація міжкультурного діалогу формують здатність адекватно інтерпретувати відмінності між культурами та ставитися до них із повагою, що є важливою передумовою продуктивного спілкування (Томашевська, 2023: 22). Такий підхід логічно доповнюється практично орієнтованими формами навчальної діяльності, у межах яких здобувачі освіти залучаються до спільної роботи та мають змогу застосовувати набуті знання в реальних або змодельованих ситуаціях.

Особливу роль у цьому процесі відіграє аналіз конкретних міжкультурних ситуацій, що дозволяє усвідомити специфіку поведінки в різних соціальних і культурних контекстах. Залучення проблемних завдань і дискусій сприяє розвитку здатності приймати виважені рішення та коригувати власні дії відповідно до комунікативного середовища (Холод, 2022: 134). Інтерактивні форми роботи активізують взаємодію учасників освітнього процесу та створюють умови для розвитку емпатії, толерантності й соціальної гнучкості.

Додаткові можливості для набуття міжкультурного досвіду надає застосування інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують доступ до міжнародних освітніх платформ і мультимедійних ресурсів (Гудима, 2025: 45). Це дозволяє розширити межі освітнього середовища та залучити здобувачів до автентичної міжкультурної взаємодії в цифровому просторі. Унаслідок поєднання різних методів і підходів формуються сприятливі умови для цілісного розвитку МК, що визначає ефективність іншомовної комунікації в умовах глобалізованого світу. Це дає змогу перейти від фрагментарного засвоєння мовних знань до формування здатності свідомо й адекватно використовувати іноземну мову з урахуванням культурного контексту, що суттєво підвищує прак-

тичну значущість іншомовної освіти. Водночас це зумовлює потребу в системному перегляді організації освітнього процесу з орієнтацією на інтеграцію мовного й міжкультурного компонентів.

Для підвищення ефективності іншомовної підготовки здобувачів освіти доцільним є цілеспрямоване впровадження МК в освітній процес, що забезпечує гармонійне поєднання мовного та культурного складників освіти. Такий підхід сприяє глибшому усвідомленню мови як засобу міжкультурної взаємодії та формує готовність до продуктивного спілкування в різних соціокультурних ситуаціях. Водночас він створює умови для занурення в реальні культурні контексти, що дає змогу здобувачам освіти розглядати мову не лише як комунікативний інструмент, а і як засіб трансляції культурних цінностей і норм. Реалізація цього підходу передбачає комплексне оновлення навчального змісту, а також забезпечення відповідного методичного й ресурсного супроводу освітнього процесу.

Використання автентичних матеріалів у навчанні розглядається як спосіб наближення освітньої діяльності до реального мовного середовища, що позитивно позначається на формуванні соціокультурних знань і глибшому розумінні культурних особливостей носіїв мови. За наявності доступу до сучасних цифрових ресурсів і належної підготовки викладачів такі матеріали є ефективним засобом актуалізації міжкультурного змісту навчання та підвищення мотивації здобувачів освіти. У цьому контексті особливого значення набуває залучення здобувачів до спільної діяльності, спрямованої на осмислення культурних явищ, адже вона сприяє розвитку вміння працювати в команді та інтегрувати знання з різних галузей, що посилює як когнітивний, так і комунікативний аспекти міжкультурної компетентності. Перспективним видається й використання комп'ютерних ігор різних жанрів у навчанні письма в офлайн- та онлайн-режимі, оскільки ігрові завдання стимулюють активне опрацювання тексту, сприяючи розвитку письмових навичок та мовленнєвої творчості здобувачів освіти. Водночас застосування ігрових методик дозволяє враховувати особливості віртуальної комунікації та потенціал цифрових освітніх програм із навчання письма, актуалізуючи потребу інтеграції навчання інтернет-письма та говоріння до освітніх програм закладів вищої освіти (Бойко, 2024: 43).

Вагомим чинником формування практичного міжкультурного досвіду є використання можливостей онлайн-взаємодії, яка дозволяє встановлювати безпосередній контакт із носіями мови та

занурюватися в автентичні ситуації спілкування. За умови ефективного застосування інформаційно-комунікаційних технологій і налагодження міжнародної співпраці такий формат навчання розширює межі традиційного освітнього простору та сприяє розвитку міжкультурної чутливості. Моделювання комунікативних ситуацій у межах освітнього процесу також відіграє важливу роль, оскільки дає змогу відпрацьовувати поведінкові реакції та формувати емоційно-ціннісне ставлення до культурних відмінностей у безпечному освітньому середовищі (Бойко, 2023: 49).

Поглиблення міжкультурного виміру навчання забезпечується через осмислення подібностей і відмінностей між культурами, що стимулює розвиток критичного мислення та толерантного ставлення до іншого культурного досвіду. Важливою умовою такого процесу є систематична рефлексія, яка дозволяє здобувачам освіти усвідомлювати власні уявлення й коригувати їх у процесі навчання. У цьому контексті особливого значення набуває використання рефлексивних інструментів, спрямованих на самооцінку міжкультурного досвіду та визначення індивідуальної траєкторії подальшого розвитку.

Отже, інтеграція МК в навчання іноземних мов сприяє формуванню цілісного освітнього підходу, орієнтованого на розвиток не лише мовної компетентності, а й готовності здобувачів освіти до ефективної комунікації та взаємодії в умовах сучасного глобалізованого суспільства.

Висновки. У процесі дослідження встановлено, що сформована МК є важливим результатом іншомовної освіти в умовах глобалізованого суспільства, оскільки вона визначає здатність здобувачів освіти ефективно комунікувати з урахуванням культурного контексту, соціальних норм і ціннісних орієнтацій носіїв мови. Обґрунтовано, що МК має багатовимірну структуру, що охоплює

когнітивний, комунікативний, афективний, поведінковий і соціокультурний компоненти, взаємодія яких визначає результативність міжкультурної взаємодії в процесі навчання іноземних мов.

Аналіз наукових підходів засвідчив, що ефективне формування МК можливе за умови поєднання комунікативного та міжкультурного підходів із практично орієнтованими методами навчання, зокрема проєктною діяльністю, аналізом міжкультурних ситуацій, інтерактивними формами роботи та використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Такі методи створюють освітнє середовище, наближене до реальних умов міжкультурного спілкування, і сприяють розвитку не лише мовних умінь, а й емпатії, толерантності, соціальної гнучкості та здатності до адекватної поведінки в іншомовному контексті.

З'ясовано, що цілеспрямована інтеграція МК в освітній процес підвищує практичну цінність іншомовної підготовки, забезпечує органічне поєднання мовного й культурного складників освіти та сприяє формуванню готовності здобувачів до продуктивної міжкультурної взаємодії як у реальному, так і в цифровому комунікативному просторі. Запропоновані в роботі практичні шляхи впровадження МК дають змогу підвищити ефективність іншомовної підготовки та відповідають сучасним запитам розвитку освіти в умовах глобалізації.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні та апробації конкретних освітніх моделей і програм, орієнтованих на інтеграцію МК, а також у вивченні ефективності різних методик із використанням онлайн-платформ і автентичних матеріалів. Крім того, актуальним є дослідження впливу міжкультурного навчання на розвиток критичного мислення, толерантності та професійної готовності здобувачів освіти в умовах глобалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко О. Ю. Моделі навчання комп'ютерно-опосередкованої англійської письмової комунікації учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти. *Нова педагогічна думка*. 2024. Т. 118. № 2. С. 42–51. DOI: <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2024-118-2-42-51>
2. Бойко О. Ю. Педагогічне застосування психолінгвістичного аспекту віртуальної комунікації на уроках англійської мови. *Вісник студентського наукового товариства Горлівського інституту іноземних мов: матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених «Мовна комунікація і сучасні технології у форматі різномовних систем»*. 2023. № 11. С. 48–49.
3. Бондар Г. О. Особливості формування міжкультурної комунікативної компетенції здобувачів освіти у процесі навчання іноземних мов у ЗВО. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2024. № 1(54). С. 24–27. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.54.24-27>
4. Валюкевич Т. В., Строенко Н. Г., Катрич А. В. Роль міжкультурного навчання у формуванні міжособистісної компетентності здобувачів в процесі вивчення англійської мови. *Академічні візії*. 2024. № 30. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11071232>
5. Воробель М. М., Романчук О. В., Юрко Н. А. Сучасні моделі міжкультурних і транс-культурних комунікативних процесів вивчення іноземних мов. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 78. С. 38–44. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.78.6>

6. Гарлицька Т. С. Формування міжкультурної компетентності філологів на заняттях з іноземної мови в умовах дистанційного навчання. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2023. № 17. С. 113–119. DOI: <https://doi.org/10.32782/2410-2075-2023-17.14>
7. Гудима Г. Б. Сучасні методи викладання іноземних мов у закладах вищої освіти. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Академіка Степана Дем'ячука. Серія: Педагогіка та психологія*. 2025. № 2. С. 43–49. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-2021/2025-2-6>
8. Долженко М. В., Волобуєва П. С., Герченнова І. В. Навчання ефективному подоланню основних категорій бар'єрів міжкультурної комунікації на заняттях з ділової іноземної мови майбутніх фахівців міжнародного рівня. *Інноваційна педагогіка. Теорія і методика професійної освіти*. 2023. Вип. 57, Т. 1. С. 174–177. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/57.1.35>
9. Ігнатова О. Розвиток навичок ефективної міжкультурної комунікації. *Journal of Cross-Cultural Education*. 2024. № 3. С. 1–7. DOI: <https://doi.org/10.31652/2786-9083-2024-3-7-13>
10. Кочмар Д. А., Поченюк Я. В. Технології формування міжкультурної компетентності здобувачів вищої освіти у процесі навчання іноземної мови. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Академіка Степана Дем'ячука. Серія: Педагогіка та психологія*. 2024. № 2. С. 18–23. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-2021/2024-2-3>
11. Мальченко М. С., Борова Л. О. Формування міжкультурної комунікації здобувачів освіти на заняттях з іноземної мови у контексті особистісно-діяльнісного та культурного підходів. *Міжнародні наукові дослідження: інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку*: збірник матеріалів Міжнародної наук.-практ. конференції (м. Київ, 28–29 квітня 2023 р.). Київ, 2023. С. 19–22. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/37251/> (дата звернення: 03.01.2026).
12. Матвієнко О. В., Цзін Ч. Особливості формування міжкультурної компетентності у майбутніх вчителів іноземних мов у контексті трансформацій сучасної педагогічної освіти. *Освітньо-науковий простір*. 2025. Т. 2, № 8 (1). С. 91–103. DOI: [https://doi.org/10.31392/onp.2786-6890.8\(1\)/2.2025.08](https://doi.org/10.31392/onp.2786-6890.8(1)/2.2025.08)
13. Пасічник О. Дидактичне обґрунтування змісту міжкультурної компетентності як компонента іншомовної комунікативної компетентності. *Український Педагогічний журнал*. 2021. № 3. С. 35–44. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-3-35-44>
14. Свиридюк В. П. Методичні рекомендації щодо використання міжкультурного портфоліо майбутніми викладачами німецької мови під час самостійної роботи. *Іноземні мови*. 2024. № 2. С. 26–32. DOI: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2024.2.306366>
15. Середа Г. Щодо питання про формування міжкультурної комунікативної компетентності у професійній освіті. *Новий колегіум*. 2022. Т. 1–2, № 107. С. 91–96. DOI: <https://doi.org/10.30837/nc.2022.1-2.91>
16. Томашевська І. Формування міжкультурної компетентності: проблеми використання інноваційних методів навчання. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2023. № 6. С. 19–23. DOI: <https://doi.org/10.32782/apv/2023.6.3>
17. Холод І. Освітні умови формування міжкультурної компетентності у здобувачів вищої освіти на факультеті іноземних мов. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2022. № 1(7). С. 131–137. DOI: [https://doi.org/10.31499/2706-6258.1\(7\).2022.261218](https://doi.org/10.31499/2706-6258.1(7).2022.261218)
18. Achieng S. Intercultural competence in foreign language teaching and learning: strategies and challenges. *Language, Individual Society*. 2023. Vol. 17. P. 19–26. DOI: <https://doi.org/10.62991/lis1996073068>
19. Ihnatova O., Drobakha-Simonova L., Matiuk D. The students' experience of intercultural communication. *The New Educational Review*. 2024. Vol. 75, № 1. P. 86–101. DOI: <https://doi.org/10.15804/ner.2024.75.1.07>
20. Khalo Z. P. The formation of the intercultural competence of a teacher in teaching a foreign language. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2021. Т. 1, № 3. С. 136–140. DOI: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.3.1.20>
21. Komar O., Dzhurylo A. Development of future foreign language teachers' intercultural communicative competence in the context of education globalization. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2024. № 2. С. 46–55. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2024.306322>
22. Maloivan M., Dyrda I. Peculiarities of the formation of intercultural competence of students majoring in English philology. *Journal of Cross-Cultural Education*. 2025. № 6. P. 1–10. DOI: [https://doi.org/10.31652/2786-9083-2025-6\(1\)-29-38](https://doi.org/10.31652/2786-9083-2025-6(1)-29-38)

REFERENCES

1. Boyko O. Yu. (2024) Modeli navchannia kompiuterno-oposeredkovanoi anhlomovnoi pysmovoї komunikatsii uchniv 5-9 klasiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity [Models of teaching computer-mediated English-language written communication to students in grades 5-9 of secondary education institutions]. *Nova pedahohichna dumka*, 118(2). 42–51. <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2024-118-2-42-51> [in Ukrainian].
2. Boyko O. Yu. (2023) Pedahohichne zastosuvannia psykholinhvistychnoho aspektu virtualnoi komunikatsii na urokakh anhliskoi movy [Pedagogical application of psycholinguistic aspects of virtual communication in English lessons]. *Visnyk studentskoho naukovoho tovarystva Horlivskoho instytutu inozemnykh mov: materialy VIII Vseukr. nauk.-prakt. konf. molodykh uchenykh «Movna komunikatsiia i suchasni tekhnolohii u formati riznorivnykh system»*, 11. 48–49. [in Ukrainian].
3. Bondar G. O. (2024) Osoblyvosti formuvannia mizhkulturnoi komunikativnoi kompetentsii zdobuvachiv osvity u protsesi navchannia inozemnykh mov u ZVO [Peculiarities of the formation of intercultural communicative competence of students in the process of learning foreign languages in higher education]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: «Pedahohika. Sotsialna robota»*, 1(54). 24–27. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.54.24-27> [in Ukrainian].
4. Valyukevich T. V., Stroyenko N. G., Katrych A. V. (2024) Rol mizhkulturnoho navchannia u formuvanni mizhosobystisnoi kompetentnosti zdobuvachiv v protsesi vyvchennia anhliskoi movy [The role of intercultural learning in the formation of interpersonal competence of students in the process of learning English]. *Akademichni vizii*, 30. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11071232> [in Ukrainian].
5. Vorobel M. M., Romanchuk O. V., Yurko N. A. (2021) Suchasni modeli mizhkulturnykh i trans-kulturnykh komunikativnykh protsesiv vyvchennia inozemnykh mov [Modern models of intercultural and trans-cultural communicative processes of learning foreign languages]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 78. 38–44. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.78.6> [in Ukrainian].

6. Garlytska T. S. (2023) Formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti filolohiv na zaniattiakh z inozemnoi movy v umovakh dystantsiinoho navchannia [Formation of intercultural competence of philologists in foreign language classes in distance learning conditions]. *Naukovyi visnyk Kremenetskoï oblasnoi humanitarno-pedahohichnoi akademii im. Tarasa Shevchenka. Seria: Pedahohichni nauky*, 17. 113–119. <https://doi.org/10.32782/2410-2075-2023-17.14> [in Ukrainian].
7. Hudyma G. B. (2025) Suchasni metody vykladannia inozemnykh mov u zakladakh vyshchoi osvity [Modern methods of teaching foreign languages in higher education institutions]. *Visnyk Mizhnarodnoho ekonomiko-humanitarnoho universytetu imeni Akademika Stepana Demianchuka. Seria: Pedahohika ta psykholohiia*, 2. 43–49. <https://doi.org/10.32782/3041-2021/2025-2-6> [in Ukrainian].
8. Dolzhenko M. V., Volobueva P. S., Gerchenova I. V. (2023) Navchannia efektyvnomu podolanniu osnovnykh katehoriï barieriv mizhkulturnoi komunikatsii na zaniattiakh z dilovoi inozemnoi movy maibutnikh fakhivtsiv mizhnarodnoho rivnia [Training in effective overcoming of the main categories of barriers of intercultural communication in business foreign language classes for future specialists of international level]. *Innovatsiina pedahohika. Teoriia i metodyka profesiinoi osvity*, 57(1). 174–177. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/57.1.35> [in Ukrainian].
9. Ignatova O. (2024) Rozvytok navychok efektyvnoi mizhkulturnoi komunikatsii [Development of effective intercultural communication skills]. *Journal of Cross-Cultural Education*, 3. 1–7. <https://doi.org/10.31652/2786-9083-2024-3-7-13> [in Ukrainian].
10. Kochmar D. A., Pochenyuk Y. V. (2024) Tekhnolohii formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti zdobuvachiv vyshchoi osvity u protsesi navchannia inozemnoi movy [Technologies for the formation of intercultural competence of higher education students in the process of learning a foreign language]. *Visnyk Mizhnarodnoho ekonomiko-humanitarnoho universytetu imeni Akademika Stepana Demianchuka. Seria: Pedahohika ta psykholohiia*, 2. 18–23. <https://doi.org/10.32782/3041-2021/2024-2-3> [in Ukrainian].
11. Malchenko M. S., Borova L. O. (2023) Formuvannia mizhkulturnoi komunikatsii zdobuvachiv osvity na zaniattiakh z inozemnoi movy u konteksti osobystisno-dialnisnogo ta kulturnoho pidkhodiv [Formation of intercultural communication of students in foreign language classes in the context of personal-activity and cultural approaches]. *Mizhnarodni naukovi doslidzhennia: intehratsiia nauky ta praktyky yak mekhanizm efektyvnoho rozvytku: zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konferentsii (m. Kyiv, 28–29 kvitnia 2023 r.)*. (pp. 19–22). Kyiv. Retrieved from <https://eprints.zu.edu.ua/37251/> [in Ukrainian].
12. Matvienko O. V., Jing C. (2025) Osoblyvosti formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti u maibutnikh vchyteliv inozemnykh mov u konteksti transformatsii suchasnoi pedahohichnoi osvity [Peculiarities of the formation of intercultural competence in future teachers of foreign languages in the context of transformations of modern pedagogical education]. *Osvitno-naukovyi prostir*, 2(8). 91–103. [https://doi.org/10.31392/onn.2786-6890.8\(1\)/2.2025.08](https://doi.org/10.31392/onn.2786-6890.8(1)/2.2025.08) [in Ukrainian].
13. Pasichnyk O. (2021) Dydaktychne obruntuvannia zmistu mizhkulturnoi kompetentnosti yak komponenta inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti [Didactic substantiation of the content of intercultural competence as a component of foreign language communicative competence]. *Ukrainskyi Pedahohichnyi zhurnal*, 3. 35–44. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-3-35-44> [in Ukrainian].
14. Svyrydyuk V. P. (2024) Metodichni rekomendatsii shchodo vykorystannia mizhkulturnoho portfolio maibutnimy vykladachamy nimetskoï movy pid chas samostiinoi roboty [Methodological recommendations for the use of an intercultural portfolio by future teachers of the German language during independent work]. *Inozemni movy*, 2. 26–32. <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2024.2.306366> [in Ukrainian].
15. Sereda G. (2022) Shchodo pytannia pro formuvannia mizhkulturnoi komunikativnoi kompetentnosti u profesiinii osviti [On the issue of the formation of intercultural communicative competence in vocational education]. *Novyi kolehium*, 1–2(107). 91–96. <https://doi.org/10.30837/nc.2022.1-2.91> [in Ukrainian].
16. Tomashevska I. (2023) Formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti: problemy vykorystannia innovatsiinykh metodiv navchannia [Formation of intercultural competence: problems of using innovative teaching methods]. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 6. 19–23. <https://doi.org/10.32782/apv/2023.6.3> [in Ukrainian].
17. Kholod I. (2022) Osvitni umovy formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti u zdobuvachiv vyshchoi osvity na fakulteti inozemnykh mov [Educational conditions for the formation of intercultural competence in higher education students at the Faculty of Foreign Languages]. *Psykholoho-pedahohichni problemy suchasnoi shkoly*, 1(7). 131–137. [https://doi.org/10.31499/2706-6258.1\(7\).2022.261218](https://doi.org/10.31499/2706-6258.1(7).2022.261218) [in Ukrainian].
18. Achieng S. (2023) Intercultural competence in foreign language teaching and learning: strategies and challenges. *Language, Individual Society*, 17. 19–26. <https://doi.org/10.62991/lis1996073068>
19. Ihnatova O., Drobakha-Simonova L., Matiuk D. (2024) The students' experience of intercultural communication. *The New Educational Review*, 75(1). 86–101. <https://doi.org/10.15804/ner.2024.75.1.07>
20. Khalo Z. P. (2021) The formation of the intercultural competence of a teacher in teaching a foreign language. *Akademichni studii. Seria «Pedahohika»*, 1(3). 136–140. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.3.1.20>
21. Komar O., Dzhurylo A. (2024) Development of future foreign language teachers' intercultural communicative competence in the context of education globalization. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*, 2. 46–55. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2024.306322>
22. Maloivan M., Dyrda I. (2025) Peculiarities of the formation of intercultural competence of students majoring in English philology. *Journal of Cross-Cultural Education*, 6. 1–10. [https://doi.org/10.31652/2786-9083-2025-6\(1\)-29-38](https://doi.org/10.31652/2786-9083-2025-6(1)-29-38)

Дата першого надходження статті до видання: 21.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.03.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

